

I. Ustrój i organizacja wewnętrzna ~~gmin~~ gmin.

Powiat Sochaczewski pod względem administracyjnym podzielony jest na 11 jednostek: 10 gmin wiejskich, a mianowicie:

- 1/ Chodaków,
- 2/ Głusk,
- 3/ Ików,
- 4/ Kampinos,
- 5/ Kozłów Biskupi,
- 6/ Łazy,
- 7/ Młodziszyn,
- 8/ Rybno,
- 9/ Szymanów,
- 10/ Tułowice

i 1 gminę miejską /miasto niowydzielone Sochaczew/.

Ustrój gmin wiejskich opiera się na „~~ukazie~~” rosyjskim o urządzeniu gmin wiejskich z dnia 2 marca /19 lutego/ 1864 r., ogłoszonym w Dzienniku Praw Kr. Pol. t. 62, str. 37, a następnie uzupełnionym przez Władze Polskie „Dekretem o utworzeniu Rad Gminnych na obszarze b. Królestwa Kongresowego” z dnia 27 listopada 1918 r. /Dz. Pr. Nr. 13 poz. 49/.

Gmina miejska Sochaczew pod względem ustrojowym przedstawia niwydzieloną z powiatu jednostkę administracyjną, rządzącą się Dekretem o samorządzie miejskim z dn. 4. II. 1919 r. /Dz. Pr. R. P. Nr. 13/1919 r. poz. 140/.

W skład gmin wiejskich wchodzi poszczególnie wsie, osady, kolonie i folwarki, na terenie dawnej gminy położone.

Jedna lub kilka wsi razem tworzą sołectwo w rozumieniu art. 222 Ustawy o samorządzie gminnym z r. 1864.

Ilość wymienionych wyżej jednostek ustrojowych w poszczególnych gminach wiejskich ilustruje następująca tablica:

L. P.	Nazwa gminy	Wsie i kolonje	Osady	Folwarki	Razem	Sołectwa
1.	Chodaków	67	-	11	78	46
2	Głusk	54	1	1	56	30
3	Ików	77	1	2	80	57
4	Kampinos	76	-	-	76	26
5	Kozków Biskupi	69	-	10	79	33
6	Łozy	70	-	9	79	23
7	Łódzieszyn	62	-	9	71	19
8	Rybno	83	-	12	95	37
9	Szymanów	65	-	13	78	32
10	Tułowice	18	-	1	19	14
O g ó ł e m:		641	2	63	711	322

W okresie od odzyskania Niepodległości Państwa Polskiego do obecnej chwili zaszkły następujące zmiany w granicach niektórych gmin wiejskich powiatu Sochaczewskiego:

1/ Rozporządzeniem Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 15 listopada 1922 r. /Dz.Ust.Nr.104,poz.953/ wydzielone zostały następujące miejscowości:

z gminy Tułowice:

Nowiny, Krobieczew, Secymin Polski, Secymin Niemiecki, Secyminek, Polesie Nowe, Polesie Stare i Ośniki.

z gminy Kampinos:

Wilków Nowy-i przyłączone do gminy Głusk.

2/ Na skutek rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 4.VIII. 1926 r. /Dz.Ust.Nr.89 poz.502/ wydzielone zostały z gminy Ików miejscowości: Bargowie, Przecze, Krzyżyk Chruśliński, Byki, Podbrzyzie, Ciechominek, Zamiary, Polesie, Krzewniki, Wygoda, Chruśle, Olszyny, Chmielnik, Niedzieliska, Tydówka, Paulinka, Osmoleniec, Ciechomin-i włączone do gminy Kiernozia powiatu Łowickiego.

Zważywszy, że obecny podział administracyjny powiatu jest nader niedogodny, bowiem:

1-o szczupłość terenu jednych gmin utrudnia gospodarkę finansową tych gmin,

2-o znaczna odległość poszczególnych miejscowości od siedziby Zarządu gminnego nastrocza mieszkańcom gminy wiele trudności przy

205205
Opracowany ~~został~~ w r.1921 projekt nowego podziału administracyjnego powiatu Sochaczewskiego, przewidującego poza miastem Sochaczewem 16 jednostek gminnych z ludnością w granicach od 4.000 do 5.000 mieszkańców i ustalającego siedziby urzędów gminnych w ośrodkach tych gmin. Projekt ten, aczkolwiek został przedłożony ~~Radzie~~ ^{Ministrowi Centralnemu} ~~Radzie~~ jeszcze w r.1921, nie doczekał się jednak załatwienia ze względu na potrzebę uzgodnienia takowego z ~~Projektem~~ Ustawy o podziale administracyjnym Państwa.

Pod względem organizacyjnym wszystkie gminy korzystają z pełni praw, zastrzeżonych im przez cyt.na wstępie przepisy, ~~prawnie~~.

Władze organizacyjne gminy wiejskiej stanowią:

- 1/ Zarząd gminy /jednostkowy/,
- 2/ Rada Gminna,
- 3/ Zgromadzenie gminne.

Na podstawie "Przepisów Wykonawczych do Dekretu o Utworzeniu Rad Gminnych" z dn.5 grudnia 1918 r. powołane zostały do życia w r.1919 w charakterze gminnych organów kontrolujących Rady Gminne we wszystkich gminach wiejskich, kadencja których została następnie przedłużona Ustawą Sejmową z dnia 30.III.1923 r. /Dz.Ust.Pr.23, poz.225/. W międzyczasie jednak na skutek specjalnych zarządzeń, spowodowanych bądź zdekompletowaniem Rad Gminnych, bądź też zmianą granic gmin i t.p. odbyły się wybory Rad Gminnych w następujących gminach:

1. w gminie Chodaków - d.9.II.1924 r.
2. w " Głusk - d.6.IV.1923 r.
3. w " Ików - d.24.VIII.1922 r.
4. w " Młodzieszyn d.16.X.1924 r.
5. w " Tułowice d.6.IV.1923 r.

Dopiero w r.1927 na skutek zarządzenia Min.Sprawy Wewn.odnowione zostały Rady Gminne w całym powiecie..

W wyborach tych odniosły zwycięstwo stronnictwa radykalne.

Skład urzędujących obecnie Rad Gminnych pod względem intelektualnym przedstawia się jak następuje:

Nazwa gminy	Zawód		Wykształcenie			Wyznanie		L i c k			
	rol- ników	inā. zawo- dów	wyż- sze	śred- nie	niż- sze	rym. kat.	ewang.	25 = 35	35 = 45	45 = 55	ponad 55
Chośaków	12	-	-	-	12	12	-	3	4	-	-
Głusk	11	1	-	1	11	12	-	2	4	3	3
Iżów	12	-	-	-	12	10	2	3	4	5	-
Kampanos	12	-	-	-	12	12	-	-	6	4	2
Kozków Bisk.	12	-	-	-	12	12	-	2	7	2	1
Łazy	12	-	-	-	12	11	1	3	5	2	2
Młodzieszyn	11	1	-	-	12	12	-	4	4	3	1
Rybno	12	-	-	1	11	12	-	2	7	3	-
Szymonów	12	-	1	-	11	12	-	1	7	3	-
Tułowice	12	-	-	-	12	3	4	1	7	3	1
Ogółem	118	2	1	2	117	113	7	26	55	23	11

Jak wynika z powyższego, udział inteligencji w Radach Gmin-
nych jest nader niski.

W pracach swoich Rady Gminne kierowały się "Instrukcją dla
Rad Gminnych dawnego Królestwa Kongresowego", wydaną przez Min.
Spr.Wewn.w dn.24 marca 1919 r., i "Regulaminem Obrad Rady Gminnej".

We wszystkich gminach powołane zostały do życia następujące
komisje: rewizyjna, finansowo-budżetowa, drogowa, opieki społecznej
i sanitarna.

Funkcje uchwałodawcze sprawowały w gminach wiejskich na
zasadzie przepisów "Ustawy o samorządzie gminnym" z r.1864 i
"Dekretu o utworzeniu Rad Gminnych" z dn.27.XI.1913 r. Ogólne
Zgromadzenia Gminne.

Żadne jednak z odbytych w okresie istnienia Państwa Polskie-
go zgromadzeń gminnych nie było prawomocne w rozumieniu art.12
cyt.wyżej Dekretu, a to z powodu zbyt liberalnego i zarazem nie-
życiowego przepisu, określonego tymże artykułem, a dotyczącego
udziału mieszkańców gminy w zgromadzeniu gminnym.

To też na zgromadzeniach gminnych, działalność których spro-
wadza się tylko do uchwalania budżetu gminnego, ^{aprobaty} ~~przyjmuje~~ sprawoz-
dań rachunkowych i zebrań wyborczych, ~~przyjmuje~~ udział tylko
nieliczna garstka ludzi, rekrutujących się po większej części

z powrotem

zawodowych krzykaczy, których głównym celem było szerzenie zamętu i rozbijanie zgromadzeń, a nie rzeczowe traktowanie całości kształtu spraw gospodarczych gminy. Cały zatem ciężar i ogrom prac siłą konieczności spoczywać musiał na Radach Gminnych, co znów ze swej strony odnosiło pożądany skutek, chociażby z uwagi na to, że w członkach Rad Gminnych wyrabiało się poczucie obowiązkowości i praworządności, a tem samem coraz bardziej utrwalało się hasło, że "Samorząd - to szkoła życia społecznego."

W okresie od wskazywania Państwa Polskiego stali na czele gmin wiejskich i pełnili funkcje wykonawcze w Zarządach gminnych nast. wójtowie, powołani na ten zarząd na zasadzie, Regulaminu wyborczego z d. 5. XII. 1918 r., zmienionego częściowo rozporządzeniem Ministra Spraw Wewnętrznych z r. 1927 /Monitor Polski Nr. 124 z dnia 1. VI. 1927 r. /:

L. p.	Nazwa gminy	Nazwisko i imię wójta	Okres urzędowania /od - do/
1.	Chodaków	Kosiński Jan Czarnecki Jan	od 15. III. 1919 r. do 9. II. 1924 r. od 9. II. 1924 r. do obecnej chwili
2.	Głusk	Wawrzonkiewicz Władysław Krawczak Feliks	od 7. I. 1919 r. do 14. X. 1926 r. od 14. X. 1926 r. do obecnej chwili
3.	Iłów	Ambroziewicz Stanisław Kornyski Bronisław Krupiński Józef Buczyński Jan Rogowski Franciszek Łacheta Jan	od 1. II. 1919 r. do 13. I. 1928 r. od 16. IV. 1928 r. do 23. V. 1922 r. od 22. V. 1922 r. do 24. VIII. 1922 r. od 24. VIII. 1922 r. do 26. XII. 1927 r. od 26. XII. 1927 r. do 20. V. 1929 r. od 20. V. 1929 r. do obecnej chwili
4.	Kampanos	Skrzos Franciszek Liszkiewicz Franciszek	od 3. VIII. 1919 r. do 21. VII. 1927 r. od 21. VII. 1927 r. do obecnej chwili
5.	Kozków Biskupi	Wagner Michał Grahowski Bolesław	od 15. III. 1919 r. do 3. I. 1924 r. od 3. I. 1924 r. do obecnej chwili
6.	Łęczy	Kamiński Stanisław Wieczorek Józef	od 1. XI. 1918 r. do 15. II. 1924 r. od 15. II. 1924 r. do obecnej chwili
7.	Młodzieszyn	Gromek Konstanty Kęska Stanisław Orliński Józef	od 26. II. 1919 r. do 17. I. 1924 r. od 17. I. 1924 r. do 23. VII. 1923 r. od 23. VII. 1923 r. do obecnej chwili
8.	Rybno	Milczarek Antoni Pszenicki Jakób	od 8. III. 1919 r. do 16. VII. 1927 r. od 16. VII. 1927 r. do obecnej chwili
9.	Szymanów	Ostrowski Józef Malinowski Piotr Kacprzak Kazimierz Ostrowski Jakób	od 15. I. 1919 r. do 24. XI. 1921 r. od 24. XI. 1921 r. do 12. IX. 1923 r. od 12. IX. 1923 r. do 26. VI. 1927 r. od 26. VI. 1927 r. do obecnej chwili
10.	Tukowice	Kiełbasiński Paweł Krawczak Feliks Szymański Adam Jeznach Piotr	od 22. II. 1919 r. do 12. IV. 1922 r. od 12. IV. 1922 r. do 24. III. 1923 r. od 24. III. 1923 r. do 23. VII. 1927 r. od 23. VII. 1927 r. do obecnej chwili

Przechodząc z kolei do ustroju i organizacji poszczególnych wsi i osad, przypomnieć należy, że samorząd wiejski /gromadski/ organami którego byli: 1/ sołtysi i 2/ sebrania wiejskie, kierował się w swych pracach przepisami "Ustawy o samorządzie gminnym z r.1904" w części dotyczącej "Organizacji gromad wiejskich". Aczkolwiek zakres działalności samorządu wiejskiego był dość rozległy, to jednak z uwagi na niski poziom kulturalny mieszkańców wsi rezultaty poczynień zarówno ze strony poszczególnych jednostek, jak i sebrań wiejskich są naogół nikłe, zwłaszcza po pozbawieniu samorządu wiejskiego na skutek Ustawy z dn.11.VIII.1923 r.o tymcz.org.fin.kom. prawa pobierania składek, posiadających charakter danin publiczno-prawnych. Zachodziły częstokroć wypadki, że na czele gromady wiejskiej stali sołtysi - analfabeci, gdyż w całej wsi nie można było znaleźć kandydata na ten urząd, umiejącego czytać i pisać po polsku.

Tego rodzaju wypadki nastroczały ogromne trudności w życiu organizacyjnym gromad wiejskich, tembardziej, jeśli się zważy, że obowiązujące ustawodawstwo polskie nałożyło na sołtysów cały szereg obowiązków, wymagających umiejętności czytania i pisania, jak: egzekucja podatkowa, składanie sprawozdań rachunkowych i t.p.

To też przed władzami nadzorczymi z jednej strony i organami gminnymi z drugiej strony piętrzyły się trudności w wykonywaniu zadań tak z dziedziny własnego, jak i poruczonego zakresu działania.

W celu przezwyciężenia i usunięcia tych niedomagań Władze Nadzorcze I-ej instancji zarządziły urządzenie periodycznych sebrań sołeckich, na których sołtysi byli pouczani i instruowani w sprawach związanych ze spełnianiem ich czynności urzędowych.

Celowość tych sebrań stała się wprost koniecznością, chociażby z uwagi na wydanie w roku 1927 przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych instrukcji kasowo-rachunkowej dla związków komunalnych, która nakładała na sołtysów cały szereg obowiązków w związku z pełnieniem przez nich funkcji poborców wszelkiego rodzaju podatków.

II. Działalność samorządu gminnego w okresie II-stoletnia istnienia Państwa Polskiego.

Powiat Sochaczewski, znajdując w okresie wojny światowej w strefie działań wojennych, został najbardziej zśród innych powiatów dotknięty klęską zniszczenia. Dość powiedzieć, że zniszczenie budowli w niektórych gminach wiejskich wyrażało się w 100%. To też po ukończeniu wojny pierwsza uwaga miarodajnych czynników została zwrócona na odbudowę zniszczonych osiedli ludzkich i zrujnowanych warsztatów pracy, odkładając na plan dalszy sprawę wszelkich innych robót i zamierzeń inwestycyjnych.

Dopiero z czasem, kiedy do pewnego stopnia zagojona została rana, zadana mieszkańcom powiatu Sochaczewskiego ciosą wojenną, poszczególne samorządy gminne zaczęły przejawiać ruchliwość i pęd w kierunku zaspokojenia najpilniejszych potrzeb kulturalnych gminy. Działalność gmin wiejskich w tej dziedzinie sprowadzała się do następujących poczynań:

1/ Oświata: Ponieważ przed wojną była znikoma ilość szkół powszechnych, zaś w okresie powojennym wprowadzony został przymus nauczania, zachodziła pilna potrzeba budowy gmachów szkolnych. Nie będąc ograniczone maksymalną wysokością składki gminnej na pokrycie wydatków budżetowych, samorządy gminne przystąpiły do opracowania kosztorysów budowy wzgl. odbudowy gmachów szkolnych, a następnie do samej budowy.

Powoli zaczęto wznosić w poszczególnych miejscowościach budynki szkolne od najskromniejszych do bardziej ~~wy~~wnioskich, przyczem w tej dziedzinie rozwoju kulturalnego gminy ~~przeważa~~ jedna z ~~naj~~ ~~nie~~ ~~bardziej~~ ~~zniszczonych~~ gmin, a mianowicie gmina Glusk.

Ponieważ jednak nowowzniesione budynki szkolne nie zaspokoily całkowicie potrzeb szkolnictwa powszechnego, gminy wiejskie urządziły cały szereg izb szkolnych w lokalach wynajętych.

Działalność samorządów gminnych w dziedzinie organizacji szkolnictwa w okresie pierwszego dziesięciolecia charakteryzują następujące zestawienia:

Rok 1918.

Ilość szkół	Ilość szkół według oddziałów							Liczba nauczycieli	Liczba uczniów
	I	II	III	IV	V	VI	VII		
14	13	-	-	1	-	-	-	17	1.257

Rok 1923.

Ilość według stopnia organizacyjnego		Liczba dzieci uczęszczających do poszczególnych szkół	Liczba nauczycieli etatowych	Liczba nauczycieli kontraktowych.
St.org.	Liczba			
I - kl.	20	1.253	20	1
II - kl.	22	2.271	44	5
III - kl.	12	1.900	36	5
IV - kl.	3	671	12	-
V - kl.	2	536	10	2
VI - kl.	-	-	-	-
VII - kl.	7	2.096	64	7
Razem	66	9.527	136	20

Ilość szkół, powstałych w okresie od roku 1918 do r.1923:

I kl.	7
II kl.	22
III kl.	12
IV kl.	3
V kl.	2
VII kl.	7
Razem	52

Jak wynika z powyższych zestawień, liczba szkół powszechnych wydatnie wzrosła w stosunku do ilości szkół z okresu zaborskiego.

Wydatki zwyczajne gmin wiejskich na cele szkolnictwa powszechnego wykazują w poszczególnych latach / w okresie zaborskim / następujące kwoty:

p. G m i n a	1924	1925	1926	1927/28	1928/29	1929/30	1930/31
	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.
1. Chodaków	5.017	15.639	9.904	5.769	11.534	14.036	20.794
2. Głusk	5.441	12.403	8.375	6.523	9.294	7.997	10.743
3. Ilów	6.796	13.399	16.175	12.199	16.036	17.175	22.356
4. Kampinos	12.263	10.151	13.815	10.650	17.269	17.392	16.617
5. Kozłów Biskupi	4.608	13.285	14.451	11.350	15.742	17.075	13.473
6. Łazy	5.039	10.724	6.430	4.332	7.910	7.519	9.649
7. Młodzieszyn	7.137	16.495	12.077	12.522	13.044	11.616	16.773
8. Rybno	7.183	14.784	11.770	7.457	13.634	13.593	15.591
9. Szymanów	7.945	12.010	12.826	9.317	12.533	14.703	14.239
10. Tułowice	4.267	4.300	5.735	3.325	7.020	6.519	8.416
O g ó ł e m	65.696	123.340	111.608	64.559	124.361	120.125	142.661

Niezależnie od powyższych sum pokazane kwoty wydatkowane zostały na budowę szlaków powozowych.

2. Komunikacja. Katastrofalny stan dróg gminnych otrzymany w spadku po b.władzach rosyjskich, wymagał niezwłocznego uporządkowania. Przedwojenne przepisy drogowe, nakładające na mieszkańców gminy obowiązek budowy i konserwacji dróg gminnych i wiejskich sposobem szarwarkowym, nie rozwiązywały całkowicie sprawy drogowej w sensie pozytywnym z uwagi na brak specjalnych instrukcji, któreby ujęły sprawę budowy i utrzymania dróg gminnych w ramy zgóry określonego planu. Z tych też powodów gospodarka drogowa na drogach gminnych i wiejskich w pierwszych latach Niepodległości Państwa Polskiego pozostawiała wiele do życzenia.

Dopiero Ustawa o budowie i utrzymaniu dróg publicznych z dnia 10 grudnia 1920 r. /Dz.Ust.Mr.6 z r.1920, poz.32/ i późniejsze rozporządzenia Ministerstwa Robót Publicznych skierowały sprawę drogową na właściwe tory.

Racjonalna organizacja szarwarku na podstawie statutu o świadczeniach drogowych w naturze umożliwiła poszczególnym gminom wiejskim doprowadzenie dróg gruntowych do stanu ~~możliwego~~ ^{należytego}.

Ogólne jednak zubożenie ludności, spowodowane zniszczeniem wojennym, nie pozwoliło na wydawniejsze uporządkowanie dróg gminnych, zwłaszcza o ile chodzi o budowę dróg bitych i poszczególne

samorządy gminne ograniczyły się wyłącznie do zabrukowania pewnych odcinków dróg gminnych, tudzież do zniwelowania i rozszerzenia dróg gruntowych przy jednoczesnem wyrównaniu ich nawierzchni.

Zastosowanie przez gminy: Chodaków, Kozłów Biskupi, Łazy i Rybno płatnego systemu przy remoncie i budowie dróg gminnych wydało większe rezultaty, aniżeli uzyskano przy stosowaniu świadczeń drogowych w naturze: w okresie ostatnich czterech lat gminy Kozłów Biskupi i Łazy uporządkowały wszystkie drogi gminne i wybudowały kilkanaście mostów, w tem kilka o konstrukcji betonowej, gmina Rybno zaś ułożyła bruk na kilku odcinkach dróg gminnych.

W celu przeprowadzenia racjonalnej organizacji gospodarki drogowej w poszczególnych gminach wiejskich wydana została w roku bież. przez Wydział Powiatowy, Instrukcja o budowie i utrzymaniu dróg gminnych w opracowaniu niżej podpisanego, w której to Instrukcji zebrane zostały wszystkie przepisy obowiązujące w zakresie budowy i utrzymania dróg gminnych wraz z odnośnemi statutami i regulaminami.

Jednocześnie przystąpiono do uporządkowania znaków orjentacyjnych na drogach gminnych, jak: znaki kilometrowe, drogowskazy, tablice orjentacyjne i t.p., na który to cel zostały przewidziane odpowiednie fundusze w preliminarzach budżetowych gmin wiejskich na rok 1930/31. Ostatnim etapem działalności samorządów gminnych w zakresie komunikacji była sprawa zadrzewienia dróg gminnych. W tym to celu powołane zostały do życia specjalne komisje, które opracowały plan zadrzewienia poszczególnych odcinków dróg w okresie najbliższych lat pięciu, przystępując jednocześnie do realizacji tego planu.

Budżety drogowe gmin wiejskich od chwili wprowadzenia waluty złotowej przedstawiają się, jak następuje:

Wg. urz.

L.p.	G m i n a	1924	1925	1926	1927/28	1928/29	1929/30	1930/31
1.	Chodaków	5.000	-	465	5.000	5.356	5.500	1.250
2.	Głusk	200	200	500	400	1.150	1.050	1.760
3.	Ików	1.093	-	2.200	1.140	2.453	2.960	4.400
4.	Kampinos	1.250	600	600	1.300	600	3.050	3.000
5.	Kozłów Biskupi	9.500	3.000	2.500	3.000	1.000	5.500	3.085
6.	Łazy	513	2.200	1.500	1.500	3.200	4.200	3.200
7.	Łódzieszyn	600	-	260	350	500	550	600
8.	Rybno	370	1.000	2.000	2.000	4.700	4.000	5.500
9.	Szymanów	4.000	-	300	300	7.300	7.200	2.000
10.	Tułowice	-	-	75	-	420	300	235
	Ogółem	22.526	7.000	10.400	15.490	26.634	34.250	25.780

Przebieg budowy dróg w gminach wiejskich w okresie 1924-1930/31

3/ Opieka społeczna. Zakładowa opieka społeczna spoczywa w rękach samorządu powiatowego, który prowadzi we własnym zakresie: szpital powiatowy, przytułek dla starców i schronisko dla sierot.

Prócz tego w gminie Szymanów znajduje się jedno przytulisko dla starych kobiet, subsydjowane przez gminę.

Natomiast akcja samorządów gminnych w dziedzinie opieki społecznej sprowadzała się do pokrywania kosztów leczenia ubogich mieszkańców gminy i do udzielania doraźnych zapomóg.

Z uwagi na szczupłość lokali, jakimi rozporządzały sejmikowe zakłady opiekuńcze, gminy wiejskie nie zawsze były w stanie zapewnić należytą opiekę osobom, potrzebującym tej opieki, i mającym do niej prawo na podstawie Ustawy o opiece społecznej z dnia 16 sierpnia 1923 r. /Dz.Ust.Nr.92 poz.726/.

Wysyłanie zaś osób do zakładów opiekuńczych, znajdujących się poza terenem powiatu Bochaczewskiego, powodowało znaczne koszty, którym gminy wiejskie nie mogły sprostać względnie podołać. To też spotykało się w niektórych gminach z charakterystycznym objawem w zakresie udzielania opieki społecznej * Osobom, tej opieki potrzebującym, polegającym na utrzymaniu ich przez poszczególnych gospodarzy za wynagrodzeniem, umówionym przez gminę, przy czym termin i kolejność, w jakich miała być udzielona w sposób powyższy opieka, ustalała Rada Gminna.

Rzeczą zrozumiałą jest, że ten sposób udzielania opieki społecznej był niewłaściwy tak ze względu na jego charakter, jak i z punktu widzenia zdrowotności publicznej.

Powyższemu stanowi rzeczy zarządziło do pewnego stopnia Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 6 marca 1923 r. o opiekunach społecznych i komisjach opieki społecznej /Dz.Ust.Nr.23 poz.267/, powołując do życia gminne komisje opieki społecznej oraz opiekunów społecznych w liczbie, określonej przez Radę Gminną.

Prace, związane z wykonaniem wspomnianego rozporządzenia, nastąpiły na terenie powiatu Bochaczewskiego trykonane w całości i opiekunowie społeczni rozpoczęli już w poszczególnych gminach swoją działalność w ramach, przyjętych przez Rady gminne instrukcji.

Wydatki poszczególnych gmin na byt społeczny w okresie od r.1924 do r.1930 wynoszą:

L. P.	Nazwa gminy	1924	1925	1926	1927/28	1928/29	1929/30	1930/31
1.	Chodaków	330	2.050	5.000	4.100	3.200	2.700	2.600
2.	Głusk	700	1.100	6.050	4.100	5.000	5.000	4.500
3.	Ików	590	1.150	4.000	5.100	1.200	7.300	4.300
4.	Acypinos	1.100	5.050	5.050	5.100	3.350	1.700	5.000
5.	Kozłów Biskupi	400	600	3.100	3.050	5.700	3.200	5.200
6.	Łazy	300	800	1.210	1.025	2.200	12.200	2.100
7.	Młodzieszyn	900	2.050	4.000	9.650	2.700	3.070	3.700
8.	Rybno	600	2.000	3.500	1.500	3.200	11.750	1.200
9.	Szymanów	700	3.100	3.100	1.600	3.200	12.053	3.710
10.	Tułowice	320	900	2.800	1.675	1.800	1.400	3.000
	Ogółem	6.066	18.800	37.760	36.900	31.550	60.378	35.310

Gróś wydatków z dziedziny opieki społecznej stanowią wydatki na koszty leczenia ubogich.

4/ Zdrowotność publiczna. Stan sanitarny wsi w pierwszych latach Niepodległości Polski pozostawiał wiele do życzenia. Dopiero z biegiem czasu, kiedy powołane zostały do życia gminne komisje sanitarne, stan ten uległ stopniowej poprawie. Wielki krok naprzód w dziedzinie zdrowotności publicznej zrobiono w okresie urzędowania Ministra Spraw Wewnętrznych d-ra Skawoj-Składkowskiego. W okresie tym zostały utworzone z inicjatywy i przy poparciu materialnem Sejmiku Powiatowego rejonów sanitarne, obejmujące 2 lub więcej gmin, a nadto otwarte zostało ambulatorjum /przychodnia dla chorych/ w Szymanowie.

Na czele tych rejonów sanitarnych stoją lekarze, zaangażowani przez Sejmik Powiatowy, do obowiązku których należy: wizytowanie ~~szkół~~ szkół powszechnych, udzielanie porad lekarskich dzieciom szkolnym i ubogim mieszkańcom gminy oraz wykonywanie nadzoru nad stanem sanitarnym w powierzonych ~~ter~~ obwodach.

Rejonów sanitarnych w obecnej chwili jest cztery, a mianowicie:

1. Ików, obejmujący gminy, Rybno, Młodzieszyn i Ików,
2. Szymanów, z terenem działalności na gminę Szymanów i część powiatu Błotńskiego,
3. Sochaczew, obejmujący m. Sochaczew i
4. Leoncin, zorganizowany przez gminę Głusk, i obejmujący teren tejże gminy.

Niezależnie od tego we wszystkich gminach zorganizowana bezpłatną pomoc akuszeryjną dla najuboższych.

Działalność gminnych komisji sanitarnych sprowadzona jest do czuwania nad stanem sanitarnym i higienicznym gminy oraz do współdziałania z władzami państwowymi i samorządowymi w zakresie zdrowotności publicznej.

Zawdzięczając ofiarnej pracy tych komisji, stan sanitarny poszczególnych miejscowości znacznie się poprawił. W okresie ostatnich trzech lat wybudowane cały szereg ustępów, gnojowisk i studzien oraz uporządkowano ścieki i rowy przydrożne.

Budżety sanitarne gmin wiejskich przedstawiają się jak następuje:

L. p.	Nazwa gminy	1924	1925	1926	1927/28	1928/29	1929/30	1930/31
1.	Chołdaków	15	-	-	50	250	250	25
2.	Głusk	15	165	-	50	50	250	650
3.	Ików	20	300	-	1.466	2.166	1.980	820
4.	Kampinos	15	-	-	50	250	250	100
5.	Kozłów Biskupi	15	15	-	50	250	350	50
6.	Łazy	15	-	-	50	250	225	25
7.	Młodzieszyn	15	315	-	50	250	250	250
8.	Rybno	15	-	-	50	500	922	722
9.	Szymanów	20	-	-	150	350	350	450
10.	Tulowice	210	15	50	75	250	150	175
		355	310	50	2.041	4.566	4.977	3.267

5/ Popieranie rolnictwa i hodowli.

Cała akcja w dziedzinie popierania rolnictwa i hodowli spoczywała wyłącznie w rękach organizacji rolniczych i młodzieży wiejskiej.

Samorzady gminne ograniczyły się tylko do udzielania subwencji dla poszczególnych organizacji rolniczych, działających na terenie gmin wiejskich, przyczem subwencje te wyrażały się w następujących liczbach.

L. p.	Nazwa gminy	1924	1925	1926	1927/28	1928/29	1929/30	1930/31
1.	Chodaków	-	-	-	500	1.000	1.000	300
2.	Głusk	-	300	1.460	1.950	2.100	2.500	2.450
3.	Irów	-	-	4.120	-	1.000	200	400
4.	Kampinos	-	-	-	2.000	120	-	1.000
5.	Kozłów Biskupi	200	-	-	-	2.000	500	500
6.	Łazy	50	-	-	200	50	75	1.000
7.	Młodzieszyn	50	-	-	500	650	-	1.000
8.	Rybno	15	-	-	500	500	-	-
9.	Szymanów	2	-	-	500	2.000	2.000	1.500
10.	Tulowice	-	-	-	-	350	-	100
		265	300	5.640	6.150	9.030	6.295	8.250

6. Bezpieczeństwo przeciwpożarowe.

Niedostateczna ilość placówek obrony przeciwpożarowej w pierwszych latach odzyskania Niepodległości, brak narzędzi gaśniczych, brak wody dla celów gaśniczych, złe drogi, wreszcie zaniedbanie prowadstwa przeciwpożarowego ogromnie utrudniały postęp w dziedzinie pożarnictwa.

Z biegiem czasu trudności te zostały w znacznym stopniu przewyciężone, zawdzięczając w jednej strony organizatorom straży ogniowych z Okr. Zw. Straży Pożarnych na czele, z drugiej zaś dzięki materialnemu poparciu samorządów gminnych i Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych. Z kilku załedwie ochotniczych straży pożarnych, istniejących w dobie przedwojennej, powstała w całym szeregu gmin wiejskich sieć nowych straży, tak, że ogólna ilość straży pożarnych w chwili obecnej na terenie powiatu Sochaczewskiego wyraża się liczbą 34 i te rozmieszczone są, jak następuje:

1/	w gminie Chodaków	-	5
2/	" Głusk	-	5
3/	" Irów	-	3
4/	" Kampinos	-	3
5/	" Kozłów Biskupi	-	3
6/	" Łazy	-	5
7/	" Młodzieszyn	-	1
8/	" Rybno	-	4
9/	" Szymanów	-	3
10/	" Tulowice	-	1
11/	w m. Sochaczewie	-	1
	Razem		34

Niezależnie od tego istnieją dwie strażce pożarne t.jw.fabryczne, a mianowicie: przy wytwórni prochu w Bergszawie i przy Fabryce Tłacin Szluczkich w Chodakowie.

Dla zilustrowania stopnia zainteresowania poszczególnych gmin wiejskich sprawą pożarnictwa przedstawiam poniższą tabelę, wykazującą wysokość subwencji budżetowych dla ochotniczych straży pożarnych na r.1930/31.

Łódź	Głusk	Łódź	Kampinosz	Kozłów Bisk.	Łazy	Łódź	Rybno	Szymań	Tułowice	Razem
S u m a w z ł o t y e h										
1.000	1.000	300	300	1.400	250	500	2.500	3.000	300	10.550

7/ Drobny kredyt i spółdzielczość.

W pierwszych latach powojennych uruchomione zostały we wszystkich gminach wiejskich gminne kasy pożyczkowo-oszczędnościowe, działające na zasadzie dawnych przepisów rosyjskich. Kasy te jednak wstrzymały całkowicie swą działalność w okresie inflacji waluty.

Z chwilą wprowadzenia waluty złotej ukazało się rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dn.30 grudnia 1924 r.o organizacji gminnych kas pożyczkowo-oszczędnościowych /Dz.Ust.Nr.113 poz.1069/, zapowiadające jednocześnie likwidację kas prze wojennych.

Na zasadzie powyższego rozporządzenia zostały powołane do życia tylko trzy kasy pożyczkowo-oszczędnościowe i te rozpoczęły swą działalność w terminach następujących:

- 1/ w gminie Tułowice - dnia 1.X.1925 r.
- 2/ " Łazy - dnia 14.IV:1926 r.
- 3/ " Głusk - dnia 30.I.1928 r.

W pozostałych gminach wiejskich nie udało się zorganizować kas pożyczkowo-oszczędnościowych z przyczyn następujących:

1. Zamieszczenie likwidacji przedwojennych gm.kas pożyczkowo-oszczędn. wzbudzało nieufność w stosunku do kas, organizowanych na podstawie cyt.wyżej rozporządzenia,
2. Ograniczone źródła dochodowe gmin wiejskich pozbawiły je możliwości stworzenia kapitału wkladowego dla tych kas,
3. Organizacja gm.kas pożyczkowo-oszczędnościowych w tym czasie, kiedy na terenie poszczególnych gmin funkcjonowały już dobrze kasy spółdzielcze im.Stefczyka, napotykała na znaczne trudności.

To też z motywów wyżej wymienionych gminne kasy pożyczkowo-oszczędnościowe nie przejawiały żywej działalności, tembardziej, jeśli się zważy, że kredyt krótkoterminowy, jakim dysponowały wymienione kasy, był niewystarczający.

Z drugiej zaś strony umiejętna propaganda ze strony władz kas odniosła pożądany skutek w kierunku gromadzenia oszczędności.

Dla scharakteryzowania działalności gminnych kas pożyczkowo-oszczędnościowych przytaczam poniższy bilans zamknięcia na dz.31.XII. 1929 r. gm.kasy pożyczkowo-oszczędnościowe w Wólce Smolanej, gminy Łazy:

Nazwa rachunku	Obroty z bilensem				Pozostałość			
	otwarcia							
	Winien		Ma		Winien		Ma	
Kasa	61.938	50	61.333	90	609	60	-	
Pożyczki	56.415	-	21.705	-	34.710	-	-	
Odsetki i prowizje za r.b.	6.237	80	6.237	80	6.237	80	6.237	80
Wkłady	10.960	53	23.779	43	-		17.313	95
Rachunki bieżące w Bankach	-		-		-		-	
Koszty administracyjne	606	65	606	65	606	25	606	25
Kapitał nakładowy	-		3.134	20	-		3.134	20
Kapitał zasobowy	-		537	80	-		537	80
Długi /wierzyciele/	9.000	-	20.000	-	-		11.000	-
Lokaty, udziały w k. i pap. wart.	-		-		-		-	
Nieruchomości i ruchomości	-		-		-		-	
Odsetki za rok nast.	16	70	929	15	16	70	929	15
Nawozy sztuczne	-		-		-		-	
Inne a/ sumy przechodnie	646	40	646	40	-		-	
razem b/ % % od wkładów	-		1.012	95	-		1.012	95
Straty i zyski	3.538	57	4.491	32	-		903	25
R a z e m	149.460	15	149.460	15	42.230	75	42.230	75

Kaspołdzielczych na terenie powiatu Sochaczewskiego jest 9 i to rozmieszczone są następująco:

1/	miasto Sochaczew	1
2/	wieś Leoncin, gm. Głusk	1
3/	osada Ików, gm. Ików	1
4/	wieś Wszeliny, gm. Ików	1
5/	wieś Kampinos, gm. Kampinos	1
6/	wieś Budy Stare, gm. Kłodziszyn	1
7/	wieś Kozłów Biskupi, gm. Kozłów Bisk.	1
8/	wieś Rybno, gm. Rybno	1
9/	wieś Szymanów, gm. Szymanów	1

Razem 9

Działalność pomianionych kas nie tylko ~~nie~~ nasuwa żadnych zastrzeżeń, lecz w kilku nawet wypadkach górnie pod działalnością gminnych kas pożyczkowo-oszczędnościowych.

Do takich kas bezspornie należy w pierwszym rzędzie Kasa Spółdzielcza w Sochaczewie, ^{dotychczas} zorganizowana i udajejtnie prowadzona, pod kierunkiem A. Bohalskiego.

Z powyższego wynika, że wszystkie gminy, ~~które~~ ^{które} 4 organizacje kas gminnych i kas spółdzielczych brały czynny udział, są w dostatecznej mierze obciążone działającymi na ich terenie instytucjami drobnego kredytu.

8/ Praca społeczna. Od zarania Niepodległości Państwa Polskiego wieś bierze żywy udział w życiu społecznem. Praca ta jednak znacznie ożywiła się w roku ubiegłym, ~~który~~ ^{który} na terenie powiatu Sochaczewskiego przybyło kilka nowych placówek kulturalno-oświatowych.

W obecnej chwili w poszczególnych gminach wiejskich działają następujące organizacje i związki: kółka rolnicze, kółka młodzieży wiejskiej, straż pożarna, kółka gminne L.O.P.P., Oddziały gminne P.W. i W.F., komitety Floty Narodowej, Stow. Rezerwistów i b. Wojskowych, Związek Strzelecki, Związek Inwalidów Wojennych, Zw. Pracy Obywatelskiej Kobiet i t.p.

Organizacje powyższe znajdują żywy oddźwięk w samorządach gminnych, rezultatem czego jest pomoc finansowa, jaką udzielają gminy wiejskie poszczególnym związkom i instytucjom.

W pracy społecznej na terenie wsi przyjmują żywy udział członkowie Rad gminnych i pracownicy samorządowi.

O zrozumieniu gmin wiejskich w zakresie pracy społecznej świadczy następujące zestawienie sum subwencyjnych na cele społeczne, przewidziane w budżetach ~~każdy~~ ^{każde} tych gmin na rok 1930/31:

Lp.	Gmina	Popie-Pożar		LOPP.	Zw. Młodz. Wiej.	Zw. Inw. Woj.	P.W. i J.F.	Zw. gmin ta wiej.	Flo- ta Nar.	Zw. Strz.	Ośw. Po- za- szk.	Bibl. gm.	Doksz. prac. gmin.	Inne
		ranie roln.	nic- two											
1.	Chodaków	300	1000	50	300	50	200	50	-	-	200	-	150	100
2.	Głusk	-	1000	50	100	50	200	75	120	-	200	-	150	200
3.	Ików	400	300	100	100	50	300	75	-	-	500	-	150	-
4.	Karpinos	1000	300	50	100	50	300	75	50	75	300	-	150	-
5.	Kozłów B.	500	1400	50	300	-	400	75	-	-	200	-	150	150
6.	Łazy	1000	250	25	150	25	200	75	-	-	500	200	150	200
7.	Młodzie- szyn	1000	500	100	100	50	300	75	100	100	400	-	150	200
8.	Rybno	-	2500	100	200	-	1000	75	-	-	300	-	150	150
9.	Szymanów	1500	3000	300	200	100	800	100	100	-	500	-	150	600
10.	Tułowice	100	300	50	100	30	300	100	-	-	200	300	150	50
	Razem	5800	10550	875	1650	405	4000	775	370	175	3400	500	1500	1356

Ogółem wydatki gmin wiejskich na cele społeczno-objęte budżetami na okres 1930/31, wynoszą - 31.356 zł.

III. Finanse gminne.

Do r.1923 gminy wiejskie opierały całą swą gospodarkę finansową wyłącznie na t.zw. składce gminnej, wymierzonej poszczególnym właścicielom gospodarstw rolnych w stosunku do ilości posiadanego gruntu. Przy takim opodatkowaniu płatników niektóre odłamy społeczeństwa, jak np. kupcy, przemysłowcy i t.p., aczkolwiek korzystali z usług narówni z innymi mieszkańcami, ponoszącymi ciężary na rzecz gminy, to jednak cieszyły się one względami specjalnego uprzywilejowania, bowiem w myśl obowiązującego podówczas ustawodawstwa rosyjskiego w zakresie finansów gminnych wyżej wymienione kategorie gminników wyłączone były z pod jakiegokolwiek świadczenia na rzecz samorządu gminnego.

Taki stan rzeczy posiadał jednak tę dodatkową stronę, że samorządy gminne nie były wówczas do takiego stopnia bieżące w swych zamierzeniach i przedsięwzięciach, znajdujących swój wyraz w wydatkach budżetowych, jak to ma miejsce w obecnej chwili.

Ustawa z dnia 11 sierpnia 1923 r. o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych /Dz.Ust.Nr.94 poz.747/ dokonała całkowitego przewrotu w dotychczasowym ustawodawstwie finansowym gminy.

Ustawa ta, jakkolwiek wprowadziła równość obywateli pod względem obciążenia podatkowego na rzecz samorządu gminnego, posiadała jednak wiele niedomówień i braków, co zresztą znalazło swój wyraz w ustawach i rozporządzeniach uzupełniających. Przedewszystkiem najwęższym źródłem dochodów gmin wiejskich, jakim miał być dodatek do państwowego podatku gruntowego, nie wystarczał nawet na pokrycie podstawowych wydatków gminy - mówiąc już o jakichkolwiek inwestycjach. Pozostało zaś daniny komunalne, jakie przewidywała wspomniana wyżej ustawa bądź nie miały wcale zastosowania na terenie gmin wiejskich, bądź też przynosiły znikome kwoty.

To też w niedługim czasie po ogłoszeniu Ustawy z dnia 11.VIII. 1923 r. wydana została druga Ustawa o samodzielnym podatku wyrównawczym, a następnie trzecia Ustawa, uprawniająca gminy do poboru składki na koszty leczenia ubogich - skutkiem czego wyrównana została do pewnego stopnia luka w finansach gminnych.

Źródła dochodowe gmin wiejskich, przewidziane w wymienionych ustawach, dały tym gminom możliwość zaspokojenia wydatków niezbędnych. Natomiast, jeśli chodzi o wydatki nadzwyczajne, to samorządy gminne, a zwłaszcza gminy o małej powierzchni terenu, znalazły się w położeniu bez wyjścia, przyczem dla zrealizowania swych zamierzeń inwestycyjnych zmuszone one były szukać źródeł pokrycia w t.zw. dobrowolnych składkach, nie posiadających charakteru daniny publicznej, a co zatem idzie nie mogły one być ściągane w drodze egzekucji administracyjnej.

Gospodarkę finansową gmin wiejskich w poszczególnych okresach czasu od chwili stabilizacji waluty na tle przewidywań budżetowych charakteryzują następujące zestawienia wydatków i dochodów:

Wydatki

Vj 1930/31

L. p.	Nazwa gminy	1924	1925	1926	1927/28	1928/29	1929/30	1930/31
		zwycz. nadzw.	zwycz. nadzw.	zwycz. nadzw.	zwycz. nadzw.	Zwycz. nadzw.	zwycz. nadzw.	zwycz. nadzw.
		razem	razem	razem	razem	razem	razem	razem
1.	Chodaków	18.191 4.000	29.091 -	27.689 400	23.331 10.000	31.713 4.356	37.200 5.000	43.934 9.600
		22.191	29.091	28.089	33.331	36.069	42.209	53.584
2.	Głusk	17.943 1.000	26.413 -	26.810 -	23.267 1.900	30.483 2.850	33.461 22.250	39.568 700
		18.943	26.413	26.810	25.167	33.333	55.711	40.268
3.	Ików	17.930 -	28.853 -	41.463 -	33.262 3.374	40.456 1.958	54.599 2.000	54.222 12.865
		17.931	28.853	41.463	37.236	42.414	56.599	67.037
4.	Kampinos	23.246 650	27.484 -	31.134 -	30.732 1.800	40.482 -	40.435 2.500	45.195 2.500
		23.896	27.484	31.134	32.532	40.482	42.985	47.695
5.	Kozłów Biskupi	24.480 1.350	34.962 -	33.705 -	33.018 5.400	43.567 -	43.108 12.000	43.637 6.019
		25.830	34.962	33.705	38.418	43.567	55.108	49.656
6.	Łazy	13.924 2.000	25.074 -	20.396 1.000	19.055 4.000	26.247 2.520	40.458 1.000	36.578 4.214
		15.924	25.074	21.396	23.055	28.767	41.458	34.792
7.	Młodzieszyn	16.965 1.100	31.372 -	24.850 -	32.373 350	29.019 300	30.373 300	40.079 300
		18.065	31.372	24.850	32.723	29.319	30.673	40.379
8.	Rybno	17.458 -	30.617 -	29.597 -	32.954 -	42.714 -	57.627 -	51.475 -
		17.458	30.617	29.597	32.954	42.714	57.627	51.475
9.	Szymanów	23.899 4.000	28.820 -	29.506 400	25.034 300	42.313 -	55.036 12.403	46.392 4.331
		27.849	28.820	29.906	25.334	42.313	67.519	51.223
10.	Tułowice	13.445 2.000	16.585 -	19.759 -	16.939 2.000	23.112 -	26.100 2.000	30.232 3.000
		15.445	16.585	19.759	18.939	23.112	28.400	33.232
Ogółem wydatków zwyczajnych i nadzwyczajnych		203582	279271	286.709	299.789	362.590	478.239	469.441

	1924	1925	1926	1927/28	1928/29	1929/30	1930/31
1. Nazwa gminy	zwycz. nadzw.	zwycz. nadzw.	zwycz. nadzw.	zwycz. nadzw.	zwycz. nadzw.	zwycz. nadzw.	zwycz. nadzw.
	razem	razem	razem	razem	razem	razem	razem
1. Chodaków	18.100 4.000	29.091 -	29.099 -	33.331 -	36.069 -	42.209 -	44.934 3.000
	22.100	29.091	29.099	33.331	36.069	42.209	53.504
2. Głusk	17.943 1.000	26.413 -	26.810 -	25.167 -	33.333 -	35.711 20.000	40.263 -
	18.943	26.413	26.810	25.167	33.333	55.711	40.263
3. Izów	17.931 -	28.353 -	41.463 -	37.236 -	42.414 -	56.599 -	54.222 12.865
	17.931	28.353	41.463	37.236	42.414	56.599	67.037
4. Kampinos	23.246 650	27.434 -	31.134 -	32.532 -	40.432 -	42.935 -	47.695 -
	23.896	27.434	31.034	32.532	40.432	42.935	47.695
5. Kozków Biskupi	24.430 1.350	34.962 -	33.705 -	38.413 -	43.567 -	47.296 7.312	49.656 -
	25.830	34.962	33.705	38.413	43.567	55.108	49.656
6. Łazy	12.924 3.000	25.074 -	21.396 -	23.055 -	23.767 -	41.458 -	34.792 -
	15.924	25.074	21.396	23.055	23.767	41.458	34.792
7. Młodzieszyn	16.965 1.100	31.372 -	24.850 -	32.723 -	29.319 -	30.673 -	40.379 -
	18.065	31.372	24.850	32.723	29.219	30.673	40.379
8. Rybno	17.458 -	30.612 -	29.597 -	32.954 -	42.714 -	57.627 -	50.475 -
	17.458	30.612	29.597	32.954	42.714	57.627	50.475
9. Szymanów	23.899 4.000	28.820 -	29.906 -	25.234 -	42.813 -	60.195 7.324	50.473 750
	27.899	28.820	29.906	25.234	42.813	67.519	51.223
10. Tułowice	13.455 2.000	16.585 -	19.757 -	18.989 -	23.112 -	26.400 2.000	30.282 3.000
	15.455	16.585	19.757	18.989	23.112	28.400	33.282
Ogółem dochody zwyczajne i nadzwyczajne	203.582	279.271	286.709	299.739	362.590	478.239	469.441

Z powyższych zestawień wyraźnie wynika, w jakim stopniu wzrastały w poszczególnych latach wydatki i dochody gminne, przyczem współczynnik ten z ostatniego roku w stosunku do budżetów gminnych z r. 1924 wyraża się w 130%.

IV. Majątek gmin wiejskich.

Stan majątkowy gmin wiejskich w porównaniu z okresem przedwojennym uległ widocznej zmianie i poprawie. Zniszczone w czasie działań wojennych budynki mieszkalne i gospodarcze w gminach: Chodaków, Kozłów Biskupi i Tułowice, a nadto budynki szkolne w całym szeregu gmin zostały po wskrzeszeniu Państwa Polskiego odbudowane.

Niezależnie od tego powstało wiele nowych budynków szkolnych o konstrukcji drewnianej i murowanej.

Natomiast jeśli chodzi o t.zw. grunty gminne, to gminy wiejskie w całym szeregu wypadków odstąpiły takowe na rzecz szkół powszechnych, uszczuplając przez to swój majątek, znajdujący się dotychczas w wyłącznym rozporządzeniu tych gmin. Majątek ruchomy zaś powiększony został wskutek zaopatrzenia gmin w maszyny do pisania.

Stan majątku gminnego w poszczególnych gminach wiejskich według jego ilości i wartości ilustruje następująca tablica:

L. p.	Gmina	Budynki gminne		Budynki szkolne		Grunty gminne i szkolne			Ruchomości gminne	Ogólna wartość majątku gminnego
		Ilość	Wartość	Ilość	Wartość	Mrg.	Pr.	Wartość		
1.	Chodaków	4	15.000	3	12.700	15	276	23.000	8.500	64.200
2.	Głusk	2	10.270	9	45.100	23	-	23.600	3.000	96.970
3.	Ików	2	16.200	3	11.200	21	30	40.000	1.337	68.637
4.	Kampinos	4	15.210	4	18.000	16	276	6.250	1.398	40.358
5.	Kozłów B.	1	30.196	1	2.100	9	60	11.196	1.501	44.993
6.	Łany	2	5.500	3	33.300	16	-	16.100	2.100	107.000
7.	Młodzieszyn	2	6.600	2	10.000	4	-	4.000	1.667	22.267
8.	Rybno	3	35.000	4	39.500	10	240	21.500	2.141	98.141
9.	Szymanów	10	18.350	7	162.050	8	323	8.450	3.000	191.350
10.	Tułowice	2	6.990	3	8.650	23	-	15.610	354	32.034
Razem		32	159.316	39	392.600	148	210	189.736	25.448	767.100

Uwaga: W rubrykach "Budynki gminne" i "Budynki szkolne" podana została ogólna wartość budynków mieszkalnych i gospodarczych łącznie.

V. Inwestycje samorządów gminnych.

Jak to już zaznaczyłem przy omawianiu działalności samorządu gminnego, zniszczenie wojenne, jakie zostało dokonane w roku 1915, miało nader ujemny skutek w dziedzinie robót inwestycyjnych, prowadzonych przez związki komunalne niższego stopnia.

Po ustąpieniu okupantów główna uwaga i wysiłki społeczeństwa ~~gminnego~~ miejscowego ~~zwrócone~~ były w kierunku odbudowy ~~zniszczonych~~ warsztatów pracy, zaś ~~mała~~ realizacja zamierzeń inwestycyjnych samorządów gminnych odłożona została na plan daleki. Następnym okres inflacji pieniądza paraliżował w znacznym stopniu wykonanie planów i projektów w dziale inwestycji komunalnych. W dodatku jesienią okres klęsk żywiołowych /wylowy Wisły, gradobicie, nadmierne opady atmosferyczne/, jakie nawiedziły powiat Sochaczewski, tanowią również ruch inwestycyjny, jaki był rozpoczęty z chwilą stabilizacji waluty.

Z tych też powodów samorządy gminne nie mogą się poszczycić swym dorobkiem w dziedzinie inwestycji gminnych w takim stopniu, w jakim wymagała tego konieczność życia, a t.j., aby wszystkie gałęzie życia gospodarczego były w całości uwzględnione i zaspokojone.

Nie bacząc jednak na trudne warunki finansowe, w jakich znalazło się społeczeństwo powiatu Sochaczewskiego, skierowane zostały w okresie późniejszym znaczne wysiłki tegoż społeczeństwa na drogę realizacji projektowanych zamierzeń w zakresie niezbędnych inwestycji.

Dorobek gmin wiejskich w okresie 10-cio lecia odzyskania Niepodległości Państwa Polskiego w dziedzinie inwestycji finansowych charakteryzuje następujące zestawienie: